

Spis treści

Wstęp	9
-------------	---

I

Odpowiedzialność za słowo

Elżbieta Laskowska Kilka uwag na temat relacji między kompetencją komunikacyjną a etyką słowa	13
Iwona Benenowska Normy etycznej komunikacji, ich łamanie i sankcje (na wybranych przykładach)	23

II

Aksjologiczny i etyczny wymiar komunikacji w mediach

Wiesław Czechowski „Totalna opozycja” i „poprzedni rząd” w polityce informacyjnej programu telewizyjnego <i>Wiadomości</i> TVP	43
Agnieszka Jastrzębska Aborcja jako przejaw wolności. Casus Natalii Przybyśz	71
Monika Kaczor „Krótko, ostro, do słuchu”. Język współczesnych sporów publicznych (na przykładzie dyskusji o uchodźcach i migrantach w „Tygodniku Powszechnym”)	81
Jolanta Kowalewska-Dąbrowska Humorystyczne gry językowe w dyskursie politycznym z perspektywy wymogów etyki słowa	99

Rafał Leśniczak	
Epoka postmodernizmu i postprawdy a komunikowanie polityczne. Parlamentarna debata wyborcza 2015 r. – studium przypadku	113
Ewa Lubiszewska	
O facebookowych komentarzach posła RP Stefana Niesiołowskiego	131
Barbara Małecka	
Agenda setting, gatekeeping i ich rola we współczesnych mediach audiowizualnych (w kontekście etyki oraz aksjologii) – rekonesans badawczy	143
Agata Małycka	
Medialny filtr – językowy obraz partii rządzącej i opozycji w wybranych programach informacyjnych telewizji polskiej	161
Małgorzata Wielgosz	
Aspekty wartościujące w dyskursie (anty)aborcyjnym – na przykładzie Czarnego Marszu	179
Bogna Wiśniewska	
Przykłady językowych działań na obiektach wartościowania w dialogach publicystycznych	201
III	
Aksjologiczne aspekty tekstu (literackiego)	
Monika Kubiak	
Językowy obraz wartości moralnych w bajkach terapeutycznych XXI w.	219
Jana Raclavská	
„Dom” w polskojęzycznej literaturze Zaolzia w ujęciu aksjologicznym	237
Anastazja Seul	
Odniesienia Jana Pawła II do literatury pięknej w kontekście moralności chrześcijańskiej (na podstawie wypowiedzi wygłoszonych podczas pielgrzymek po Europie)	249

Dorota Suska	
„Wam nie wolno nie rozumieć” – perspektywa aksjologiczna w konferencjach Józefa Tischnera. O jednym ze źródeł dyskursu etycznego u schyłku PRL	267
Małgorzata Szajbel-Keck	
Wartość języka potocznego w literaturze dziecięcej: bliskość czytelnikowi a wzorzec językowy (studium przypadku)	279
Vítězslav Vilímek	
Podstawowe kwestie etyki tłumaczenia i przekładu słowa oryginału	297

Wstęp

Tom *Aksjologiczne aspekty komunikacji* jest poświęcony zagadnieniom współczesnego języka rozpatrywanym w aspekcie szeroko rozumianej aksjolingwistyki, ze szczególnym uwzględnieniem wartości etycznych. Teksty umieszczone w niniejszym zbiorze stanowią pokłosie ogólnopolskiej interdyscyplinarnej konferencji z udziałem gości zagranicznych pn. FORUM ETYKI SŁOWA, która odbyła się w Bydgoszczy 15-16 marca 2018 r.

Treść artykułów pokazuje, jak wielkie znaczenie we współczesnej rzeczywistości ma interpretująca moc wartościującego słowa, jakie skutki może pociągać za sobą także w wymiarze etycznym. Stąd na wstępie tomu umieszczone zostały dwa artykuły mówiące o możliwościach i/lub sposobach wykorzystania systemu językowego przez użytkownika (E. Laskowska – *Kilka uwag na temat relacji między kompetencją komunikacyjną a etyką słowa*) oraz sankcjach, które grożą za przekraczanie norm etycznych, i odpowiedzialności za słowo (I. Benenowska – *Normy etycznej komunikacji, ich łamanie i sankcje (na wybranych przykładach)*).

Omawiane w tym tomie zagadnienia były analizowane przez Autorów na podstawie różnorodnego materiału badawczego, pochodzącego przede wszystkim z tekstów dyskursu medialnego, wypowiedzi polityków: Wiesław Czechowski – *Totalna opozycja i poprzedni rząd w polityce informacyjnej programu telewizyjnego Wiadomości TVP*; Agnieszka Jastrzębska – *Aborcja jako przejaw wolności. Casus Natalii Przybysz*; Monika Kaczor – „*Krótko, ostro, do słuchu*”. *Język współczesnych sporów publicznych (na przykładzie dyskusji o uchodźcach i migrantach w „Tygodniku Powszechnym”)*; Jolanta Kowalewska-Dąbrowska – *Humorystyczne gry językowe w dyskursie politycznym z perspektywy wymogów etyki słowa*; Rafał Leśniczak – *Epoka*

postmodernizmu i postprawdy a komunikowanie polityczne. Parlamentarna debata wyborcza 2015 r. – studium przypadku; Ewa Lubiszewska – O facebookowych komentarzach posła RP Stefana Niesiołowskiego; Barbara Małecka – Agenda setting, gatekeeping i ich rola we współczesnych mediach audiowizualnych (w kontekście etyki oraz aksjologii) – rekonesans badawczy; Agata Małyska – Medialny filtr – językowy obraz partii rządzącej i opozycji w wybranych programach informacyjnych telewizji polskiej; Małgorzata Wielgosz – Aspekty wartościujące w dyskursie (anty)aborcyjnym – na przykładzie Czarnego Marszu; Bogna Wiśniewska – Przykłady językowych działań na obiektach wartościowania w dialogach publicystycznych.

Aksjologiczne aspekty komunikacji są egzemplifikowane także materiałem literackim, np. w artykułach: Moniki Kubiak – *Językowy obraz wartości moralnych w bajkach terapeutycznych XXI w.*; Jany Raclavskiej – *Dom w polskojęzycznej literaturze Zaolzia w ujęciu aksjologicznym*; Anastazji Seul – *odniesienia Jana Pawła II do literatury pięknej w kontekście moralności chrześcijańskiej (na podstawie wypowiedzi wygłoszonych podczas pielgrzymek po Europie)*; Małgorzaty Szajbel-Keck – *Wartość języka potocznego w literaturze dziecięcej: bliskość czytelnikowi a wzorzec językowy (studium przypadku)*; także w wymiarze kaznodziejskim, np. Doroty Suskiej – „*Wam nie wolno nie rozumieć*” – *perspektywa aksjologiczna w konferencjach Józefa Tischnera. O jednym ze źródeł dyskursu etycznego u schyłku PRL*; lub mają związek z doświadczeniem dokonywania przekładu, np. Vítězslava Vilímka – *Podstawowe kwestie etyki tłumaczenia i przekładu oryginalnego słowa.*

Oddając ten tom do rąk Czytelnika, życzymy inspirującej lektury i mamy nadzieję na włączenie się w dyskusję aksjologiczną, pogłębiającą refleksję nad kondycją i wielowymiarowością współczesnej komunikacji.

Redakcja

Iwona Benenowska

Elżbieta Laskowska

Beata Morzyńska-Wrzosek